

Μηλιαρ., ἔνθ' ἀν. Συνών. ἀγράμπελη, ἀγριοχελιδόνια, ἀμπελίτρα, κληματίδα, μάης, χελιδόνια.

γλυκιέρα ἡ, Εεβ. (Αἰδηψ.)

'Εκ τοῦ γλυκός, ὡς οὐσ. νοούμενου, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -έρα, κατ' ἀναλογ. πρὸς τὰ ἀλατιέρα, ζαχαριέρα, καφετιέρα κ.τ.τ.

Τὸ σκεῦος, ἐντὸς τοῦ ὄποιου θέτουν τὸ γλυκό, τὸ γλυκό, ἐκ φρούτων συνήθως ἡ καρπῶν, παρασκεύασμα.

γλυκίζω κοιν. καὶ Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ. κ.ά.) γλυκίζουν βόρ. ίδιωμ. γλυκίω Πόντ. ('Ινέπ.) Μέσ. γλυκίσμα Πόντ. (Οἰν.)

Τὸ ἀρχ. γλυκίζω.

Α) Ἀμετ., καθίσταμαι γλυκὺς ἡ ὑπόγλυκος εἰς τὴν γεῦσιν κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. κ.ά.): Τὸ φαῖ γλυκίζει (ἔχει γλυκεῖαν γεῦσιν) κοιν. Νὰ γλυκίσνε τὸ σταφύλια Θράκ. (Στέρν.) Γλυκίζει τὸ σταφύλι (ώριμάζει καὶ συνεπῶς γίνεται γλυκὺ) Τρ. Τ' ἀπίδ' γλυκίζει Τραπ. || Ἄσμ.

Πάρα πολλὴ τὴν ζάχαρη βάρος του γιὰ τὰ γλυκίζη, τὰ μὴ μοῦ παραπονεθῆ ποὺ τὴν καρδιά μ' ἐγγίζει (ἐκ μοιρολ.) Νίσυρ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. βλ. Γεωπ. 6,12,1 «εἰς τὸν μετρητὴν κοτύλην δέους γλυκίζοντος βάλε». **Β)** Μεταφ., καθίσταμαι ἡπιώτερος, ἐπὶ ἀλγούς Ρόδ.: Γλυκίζουν οἱ πόνοι. Συνών. φρ. γλυκαίνει - μαλακώνει ὁ πόνος.

Β) Μεταβ., **1)** Καθιστῶ τι γλυκὺ Πόντ. (Τραπ. κ.ά.) **Β)** Μεταφ., συμφέρω, ἀποφέρω εἰς τινα κέρδος, ώφέλειαν Ρόδ.: Γλυκίζει με ἡ δουλειὰ (ἔχω κέρδη ἐκ τῆς ἐργασίας μου, μὲ συμφέρει). Γλυκίζει τον κ' ἐν μιλῷ. **γ)** Παρέχω τέρψιν, εὐχαρίστησιν Ἀμοργ.: Ἀπάρω ποὺ μὲ γλύκισεν δύπιος, ἐνετριχιάστηκα (= ἀνατρίχιασα). **2)** Γλυκαίνει τὸ οἴνο 4, τὸ ὄπ. βλ. Πόντ. ('Ινέπ. Κοτύωρ. Τραπ.) **3)** Προσφέρω γλύκισμα Στερελλ. (Αστακ. Ἀχαρ.): Τὸ γλυκίζῃ κὶ τ' φ' λεύγη ἔντα ζιβγάρος σκαλπούντα ἡ ἔντα μαντῆλ' Ἀχαρ. Γλυκίζουντι οὐλ' οἱ καλισμέν' κ' εῦχουντι αὐτόθ. Νὰ γλυκίσῃ τ' νύφ' (= νὰ τῆς φέρουν τὰ γλυκά) Αστακ. **4)** Ἡ μετοχ. γλυκαίνει μέντη ὡς οὐσ. κατ' εὐφημισμόν, ἡ ἐπιληφία Ἀντιπαξ. Ἐρεικ. Κέρκ. Μαθράκ. Οθων. Παξ.: Τὸν ἔπιακε ἡ γλυκισμένη τὸ Στεφανῆ μου καὶ τὸν ἔχασα Μαθράκ. Συνών. βλ. εἰς λ. γλυκαίνεις **Γ6α.** **Β)** Ἡ μετοχ. γλυκαίνει σμέντην οἱ, κατ' εὐφημισμ. ἐπίσης, ὁ ἐπιληπτικὸς Ἀντιπαξ. Ἐρεικ. Κέρκ. Μαθράκ. Οθων. Παξ.: Ἐφτακε δὲ γλυκισμένος δὲ φέρηταις τον τὸν τὸν τὸν πατέρας, τὸν βάροντας (φέρηταις = πατέρας, τὸν βάροντας = τὸν ἔδειρε) Ἐρεικ. Συνών. γλυκαίνεις **2,** συγενικαίνεις.

γλυκίλα ἡ, ἐνιαχ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γλυκαίνεις, κατὰ τὰ ξινάδεις - ξινίλα, πικράδεις - πικρίλα κ.τ.τ. Βλ. καὶ Γ. Χατζίδ., MNE 2,247.

Ἡ ίδιότης τοῦ γλυκέος, ἡ γλυκεῖα γεῦσις.

γλυκίσκομαι Πόντ. γλυκίσκομαι Πόντ. ('Ιμερ. Κερασ. Ματζούκ. Τραπ.) Ἀδρ. ἐγλυκίστα Πόντ.

Κατὰ μετασχημ. ἐκ τοῦ γλυκαίνεις, διὰ τὸ ὄπ. βλ. γλυκίζω, κατὰ τὰ λοιπὰ εἰς -ί σκομαίνεις.

Α) Ἀμετ., καθίσταμαι γλυκὺς Πόντ. (Κερασ. Τραπ.)

Β) Μετβ., ἐθίζομαι εἰς τι γλυκύς ἡ εὐχάριστον Πόντ. ('Ι-

μερ. Κερασ. Ματζούκ. Τραπ.): Ἐγλυκίστες τὰ μῆλα Κερασ. Τραπ. Ἐγλυκίστεν τὸ φίλεμα καὶ πάντα θέλ' τὰ φιλῆ ἀτεν αὐτόθ. Ἐγλυκίστεν ἀτο κι ἄλλο ὅπισ' κι πάει Ἰμερ. Συνών. γλυκαίνεις.

γλυκιστικὸς ἐπίθ. ἐνιαχ. Οὐδ. γλυκιστικὸν Πόντ. (Χαλδ.) γλυτδιστικὸν Κύπρ. (Γερμασ. Πρόδρομ.) Πόντ. (Χαλδ.) γλυτδιστικὰ τά, Κύπρ. (Γερμασ.) Πρόδρομ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γλυκαίνεις καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίσκος.

'Ως οὖσ., κατ' οὐδ. γένος καὶ συνήθως εἰς τὸν πληθ. **1)** Πᾶν γλυκὺ πρᾶγμα Πόντ. (Χαλδ.): Θέλ' πάντα τὰ ἔχ' γλυκιστικὰ τὰ γλυκαῖν' τὸ στόματα ἀτ'. **2)** Γλυκύσματα, οἰκιακῆς συνήθως παρασκευῆς Κύπρ. (Γερμασ.): Ἐν ἐκάμαμεν γλυτδιστικὰ φέτι τές Σήκωσες (= Ἀπόκρεω) Γερμασ. Σὰν ἐπῆν τὸ βασιλόπονλον, ἐζήτησε κόλουν πωρικά, γλυκιστικὰ εἰς τὰ μερ' καὶ (κόλουν πωρικά = ἀβγά, μερ' καὶ = μηροί) Κύπρ.

γλυκιστός ἐπίθ. ἐνιαχ. πληθ. γλυτδιστά τά, Κύπρ. (Γερμασ.)

'Εκ τοῦ ρ. γλυκαίνεις.

Ἐις τὸ οὐδ. καὶ κατὰ πληθ. ὡς οὖσ. λαμβανόμενον, εἶδος γλυκύσματος, σχήματος ρομβοειδοῦς, παρασκευαζόμενον κατ' οίκον ὑπὸ τῶν γυναικῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀπόκρεων.

γλυκίτης ὁ, Χάλκ. γλυτσίτης Κρήτ. ('Αποκόρ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γλυκαίνεις καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίτης **1)** Εἶδος ἀγρίου φυτοῦ τῆς οἰκογενείας τῶν Ψυχανθῶν, τὸ ὄποιον δομοίζει μὲ τὸ φυτὸν φάβα Χάλκ. **2)** Εἶδος φαγωσίμου ἀμανίτου Ἀποκόρ.

γλυκίτσα ἡ, Χίος (Μάρμαρ.)

'Εκ τοῦ θηλ. γλυκαίνεις, διὰ τὸ ὄπ. βλ. γλυκαίνεις, καὶ τῆς ύποκορ. καταλ. -ίτσα.

'Η δερματικὴ ἀσθένεια "Ἐρπης ὁ ἐπιχείλιος" Ἄσμ.

'Αφέντης μας δὲ βασιλές καλεσματάκιν είχε.

"Ολ-λον τὸν κόσμον τὸν καλ-λεῖ κι δλ-λην τὴν οἰκουμένη καὶ τὴ γλυκίτσα δὲν καλ-λεῖ, γιατὶ τσιλ-λᾶ, γιατὶ βρωμεῖ,

γιατὶ τὸν κόσμον ἀνοστεῖ

(ἐξ ἐπωδ.) Συνών. μπούζια σμα, ξέχυσμα.

γλυκιώνω ἐνιαχ. γλυτδιώνω Καλαβρ. (Κοντοφ.) Μέσ. γλυκιώνωμαι Πελοπν. (Λαγκάδ.) — Ν. Πολίτ., Παροιμ. 4, 132.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γλυκαίνεις.

1) Γλυκαίνεις, τὸ ὄπ. βλ., Καλαβρ. (Κοντοφ.) **2)** Μέσ., συνηθίζω εἰς τὰ γλυκά ἡ εὐχάριστον Πελοπν. (Λαγκάδ.) — Ν. Πολίτ., Παροιμ., ἔνθ' ἀν.: Παροιμ.

'Ἐγλυκιώθ' η γριά 'ς τὸ μέλι | καὶ τρώει καὶ τὸ κούβελι

(δι' ἐκείνους οἱ ὄποιοι ἐπέτυχον κάποιαν χάριν καὶ εἰς τὴν συνέχειαν ζητοῦν τὴν ἐπανάληψίν της) ἔνθ' ἀν.

γλυκο-

Θέμα τοῦ ἐπιθ. γλυκαίνεις.

Συντίθεται ὡς α' συνθετικὸν **1)** Μὲ οὐσιαστικὰ διὰ τὸ σχηματισμὸν οὐσιαστικῶν ἡ ἐπιθέτων καὶ φανερώνει διὰ τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἔχει γλυκεῖαν γεῦσιν, δπως γλυκάπιδο,

γλυκάχλαδο, γλυκοκάλαμο, γλυκοκαλάμποκο, γλυκοκέρασο, γλυκοκολόκυθο, γλυκοκύδωρο, γλυκολάχαρο, γλυκολέμονο, γλυκόμηλο, γλυκοπατάτα, γλυκοπέπονο, γλυκορράδικο, γλυκόρροιζα, γλυκορροδιά, γλυκοστάφυλο, γλυκόσουκο, γλυκούκουντσος, γλυκόπιτος, γλυκοπύρωνος, γλυκοφάγωτος, γλυκόχυμος κ.τ.τ. **2)** Μὲ ούσιαστικὰ ἡ ρήματα διὰ τὸν σχηματισμὸν ἐπιθέτων τὰ ὅποια φανερώνουν αὐτὸν ὁ ὅποιος ἔχει εὐάρεστον, γλυκὺ τὸ σημαινόμενον ἀπὸ τὸ δευτέρον συνθετικόν, ὅπως γλυκοθώρητος, γλυκόλαλος, γλυκομῆλητος, γλυκόστομος, γλυκόφωνος, γλυκόχρωμος κ.τ.τ. **3)** Μὲ ἐπίθετα διὰ τὸν σχηματισμὸν ἐπιθέτων τὰ ὅποια φανερώνουν αὐτὸν ὁ ὅποιος ἔχει, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σημαινομένην ἰδιότητα, καὶ τὴν γλυκύτητα ἡ τὴν ἀπόκλισιν πρὸς τὸ γλυκύ, ὅπως γλυκάλμυρος, γλυκάνοστος, γλυκογάλαζος, γλυκόξινος, γλυκόπικρος. **4)** Μὲ ἐπίθετα διὰ τὸν σχηματισμὸν ἐπιθέτων τὰ ὅποια φανερώνουν αὐτὸν ὁ ὅποιος ἔχει μειωμένην τὴν σημαινομένην ἰδιότητα ὑπὸ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὅπως γλυκανάλατος, γλυκοκίτρινος, γλυκόμαυρος, γλυκομελάχρινος, γλυκόξανθος. **5)** Μὲ ρήματα διὰ τὸν σχηματισμὸν ρημάτων τὰ ὅποια φανερώνουν διὰ τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ μὲ ἀπαλότητα, ἡπιότητα, ἡρεμίχν, τρυφερότητα, γλυκύτητα, ὅπως γλυκαγκαλίαζω, γλυκανασαίνω, γλυκοθυμοῦμαι, γλυκοποτίζω, γλυκοσβήρω, γλυκοσφίγγω, γλυκοτρομάζω, γλυκοχαμδεύω, γλυκοχαιρετῶ, γλυκοφωράζω κ.τ.τ. **6)** Μὲ ούσιαστικὰ διὰ τὸν σχηματισμὸν ούσιαστικῶν τὰ ὅποια φανερώνουν τὸν πολὺ ἀγαπητόν, τὸν προσφιλῆ, ὅπως γλυκαδερφός, γλυκαφέντης, γλυκογιός, γλυκοκόρη, γλυκοπέρδικα κ.τ.τ.

γλυκοαίματος ἐπίθ. κοιν. γλυκοαίματος βόρ. ἰδιώμ. γλυκογάματος Ἰόνιοι Νῆσ. Κύπρ. Σκύρ. γλυκονγάματος Μακεδ. (Ἐπανομ.) Σαμοθρ. γλυκόαιμος Πελοπν. (Γαργαλ.) — Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γλυκὸς καὶ τοῦ οὐσ. αἴμα. Διὰ τὸν τύπ. γλυκόαιμος πρ. γαλαζόαιμος, διὰ τὸ διπ. βλ. γαλαζοαίματος.

A) Κυριολ. **1)** Αὐτὸς ὁ ὅποιος ἔχει γλυκόγευστον αἷμα πολλαχ.: *Εἰναι γλυκοναίματος κὶ τοὺν τοσ' μπᾶν τὰ κ' φά* (ἀθόρυβα κουνούπια) Στερελλ. (Σπάρτ.) Συνών. καλόσαρκος, καλόχυμος. Ἀντίθ. κακόσαρκος, κακόχυμος, ξινοαίματος. **2)** Αὐτὸς ὁ ὅποιος ἔχει, κατὰ τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ, αἷμα γλυκύ καὶ δι' αὐτὸν ἐπουλοῦνται ταχέως αἱ πληγαὶ τοῦ "Ηπ. (Ζαγόρ.) κ.ά. Συνών. καλοαίματος, καλόσαρκος.

B) Μεταφ., αὐτὸς ὁ ὅποιος προσελκύει τὴν συμπάθειαν, τὴν ἀγάπην, ὁ ἀξιέραστος διὰ τὴν, κατὰ τὴν λαϊκὴν πίστιν, γλυκύτητα τοῦ αἵματός του κοιν.: *Τὸν ἀγαποῦν δλες οἱ γυναῖκες εἶναι γλυκοαίματος κοιν.* Λὲν εἶδα πῦρ γλυκοαίματον ἄνθρωπο κοιν. *Γλυκοαίματ'* εἶναι. "Ολοὶ οἱ νιοὶ δοῦ χωριοῦ τσῆ κάρον *βροξεντές* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Λὲν ἔχει πῦρ γλυκοαίματον ἄθρωπο. Ποτὲς δὲν εὑρέθη γανεῖς νὰ πῇ τὸ κακό της αὐτόθ. *Εἶναι γλυκοαίματος πολὺ δὲν εἰδες πῶς τοὺς μαζεύει τοὺς ἀνθρώπους κοντά τον!* Πελοπν. (Αλγιάλ.) *Γλυκοαίματό ναι τὸ σιχαμένο,* κι ὅπου γε ἀβάλη, τ' ἀγαποῦντες Κρήτ. (Μεραμβ.) "Ε, μ' ἀγαπᾶν ἴμενα γλέπ'ς! *Εἰμι γλυκονγάματος Μακεδ.* (Ἐπανομ.) Αὐτὸς γε εἴη γλυκονγάματος κὶ πάν' ἡ κόσμους 'ς τοῦ μαγαζί τ' (πάν' = πηγαίνει) Σαμοθρ. 'Η Χριστίν' ἀγαποῦσε τὴν Χρυσούλα, γιατ' ἡταν γλυκοαίματη, καλόβολη κ' εῦμορφη Γ. Ξενόπ., Ο κακὸς δρόμ., 16. || Ἀσμ.

Τοῦ γλυκονγάματον οἱ γροθιές, χάδια καὶ κανακά-
εια
Ιόνιοι Νῆσ. || Ποίημ.

'Η πόρνη ἡ γλυκοαίματη, καὶ πῆρε σου τὸ νοῦ κι ἀροίγοντας τὰ χέρια σου, γιὰ νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃς ἔρωτος τ' ἄγιο κόνισμα 'ς τὰ σάπια τοῦ αὐλακοῦ Κ. Παλαμ., Ἀσάλ. Ζωή², 67. Συνών. καλοαίματος.

γλυκοαιματωσύνη ἡ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γλυκοαίματος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ωσύνη.

1) Ἡ κατὰ τὴν λαϊκὴν πίστιν γλυκεῖα γεῦσις τοῦ αἵματος κάποιου ἀτόμου, ὁ ὅποια προκαλεῖ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπάθειαν: Λὲν ἔχει ἄλλος ἄθρωπος τὴν γλυκοαιματωσύνη τζη. **2)** Μετων., ἡ ἰδιότης τοῦ γλυκοαίματος, τοῦ συμπαθητικοῦ, τοῦ ἀγαπητοῦ, ὁ ὅποια προέρχεται ἀπὸ τὴν κατά τινα τρόπον γλυκύτητα τοῦ αἵματός του: *Μωρ'* εὐτά, παιδί μου, ναι γλυκοαιματωσύνες. Χίλια δυὸς κάρει κ' εὐτή, μὰ ποτὲ δὲν ἐλεήθηκεν ἔνας κακὸς λόσις γιὰ λόσιν τζη (ἐλεήθηκεν = ἐλέχθη). *Είδα γλυκοαιματωσύνη* ήτον εὐτή; Τσακώνοδαι διὰ ποιὸς νὰ τὴν δρωτοπάρη.

γλυκοανατέλλω Σ. Μαρτζώκ., Ποιήμ., 118.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γλυκοαίματος καὶ τοῦ ρ. ἀνατέλλω.

Ἀνατέλλω ἡπίως, ἡρέμως, κατὰ τρόπον ὁ ὅποιος προκαλεῖ γλυκύτητα, τέρψιν: Ποίημ.

"Οπου τὸ χάραμα γλυκοανατέλλει,
θέλω νὰ βρίσκουμαι καὶ νὰ θωρῷ
τὸν ἥλιο ποὺ ἔξαφνα πρῶτα θὰ στέλλῃ
σ' ἐμὲ τὴν λάμψη του κ' ὑστεραί ἐδῶ.

γλυκοανεντράνητος ἐπίθ. ἐνιαχ. γλυκοντράνιχτος Λυκ. (Λιβύσσος.)

Ἐκ τῶν ἐπιθ. γλυκοαίματος καὶ *ἀνεντράνητος καὶ παρὰ τὸ διπ. καὶ ἀνεντράνητος καὶ ἀντράνητος.

Αὐτὸς ὁ ὅποιος προσβλέπει μὲ ζωηρότητα καὶ γλυκύτητα, ἐπὶ δοθαλμῶν ἔνθ' ἀν.: Ἀσμ.

Μάτια μου γλυκοντράνιχτα καὶ σιανὰ 'ς τοὺ γνέμι-μαν, ποὺ πήριτ' ἀπὸν πάρον μου ψυχὴν ζονὴν καὶ πνέμι-μαν. Λυκ. (Λιβύσσος.)

γλυκοαρραβωνικάζω ἐνιαχ. γλυκαρριβονικάζων Θεσσ. (Τρίκερ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γλυκοαίματος καὶ τοῦ ρ. ἀρραβωνικάζω. Τελῶ εὐχάριστον, γλυκὺν ἀρραβῶνα ἔνθ' ἀν.: Ἀσμ.

Μάρρα μου, ποὺ κοιμόμοντα | κὶ γλυκονυειρευόμοντα, είδα κι οὐνειριάστηκα | κὶ γλυκαρριβονικάστηκα.

Θεσσ. (Τρίκερ.)

γλυκοαριάδη ἡ, ἐνιαχ. γλυκοαριγάδης δ, "Ηπ. (Λάκκα Σούλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γλυκοαίματος καὶ τοῦ οὐσ. ἀρριάδη.

Τὸ δένδρον Δρῦς ἡ ἀρία (Quercus ilex ἡ Quercus smilax) τῆς οἰκογ. τῶν Φηγιδῶν (Fagaceae) ἔνθ' ἀν.: 'Ο γλυκοαριάδης κάνει τὰ γλυκοβέλανα "Ηπ. (Λάκκα Σούλ.)

γλυκοασπάζομαι Θράκ. (Ἀρμενοχ.) κ.ά.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γλυκοαίματος καὶ τοῦ ρ. ἀσπάζομαι.

Ἀσπάζομαι μὲ τρυφερότητα, γλυκύτητα: Ἀσμ.

"Ἄχ, μητέρα μ', δὲ θὰ ζήσω πιά,
φέρτε μου τὸν ἐραστή μου
νὰ τὸν γλυκοασπασθῶ.

